

DECIZIE

18 aprilie 2018

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul Oleg Sternioală
Judecătorii Ala Cobăneanu, Iurie Bejenaru
Galina Stratulat, Mariana Pitic

examinând recursurile declarate de către reprezentantul lui Radion Cucereavîi, avocatul Roman Doroftei și Ministerul Justiției,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Radion Cucereavîi împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Aurica Țăruș cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 iunie 2017, prin care au fost respinse apelurile declarate de către Radion Cucereavîi și Ministerul Justiției și a fost menținută hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 10 ianuarie 2017,

c o n s t a t ă :

La 19 octombrie 2016, Radion Cucereavîi a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii a indicat că, prin sentința Judecătoriei Ungheni din 17 decembrie 2003 au fost încasate din contul lui Ion Melenciuc în beneficiului său suma de 14376 de lei, cu titlu de cheltuieli suportate pentru înmormântare și suma de 65000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral.

A menționat că, documentele executorii au fost depuse la Oficiul de executare Ungheni spre executare silită.

A susținut că, din anul 2004 pînă la momentul depunerii prezentei cereri, Oficiul de executare Ungheni a emis un șir de încheieri cu privire la restituirea titlurilor executorii, fără a întreprinde măsuri efective de executare, astfel, hotărârea judecătorească nu a fost executată timp de 13 ani.

A afirmat că, autoritatea responsabilă de executarea hotărârilor judecătorești nu a întreprins toate măsurile corespunzătoare în vedere executării hotărârii, iar ca urmare, nu a putut beneficia de succesul obținut în urma examinării litigiului și, anume, încasarea unei sume considerabile.

Solicită constatarea încălcării dreptului său la executarea în termen rezonabil a sentinței Judecătorei Ungheni din 17 decembrie 2003 și încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul său a sumei de 79376 de lei, cu titlu de prejudiciu material, a sumei de 100000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral și a cheltuielilor de judecată în mărime de 7000 de lei.

Prin încheierea Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 24 octombrie 2016 a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu, executorul judecătoresc Aurica Țăruș.

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 10 ianuarie 2017 a fost admisă parțial acțiunea, a fost constatat faptul încălcării dreptului lui Radion Cucereavîi la executarea în termen rezonabil a sentinței Judecătorei Ungheni din 17 decembrie 2003 și a fost încasată din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Radion Cucereavîi suma de 3000 de lei, cu titlul de prejudiciul moral. În rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 15 iunie 2017 au fost respinse apelurile declarate de către Radion Cucereavîi și Ministerul Justiției și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

Prin încheierea Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 19 ianuarie 2018 a fost corectată greșeala din hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 10 ianuarie 2017 prin înlocuirea prenumelui „Rodion” cu prenumele „Radion”.

La 01 septembrie 2017, reprezentantul lui Radion Cucereavîi, avocatul Roman Doroftei, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea recursului invocă faptul că, nu este de acord cu hotărârile judecătorești, deoarece au fost încălcate și aplicate eronat normele de drept material și, anume, a fost aplicată o lege care nu trebuia să fie aplicată, au fost apreciate arbitrar probele și nu au fost constatate și elucidate pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei în fond.

Menționează că, instanțele de judecată eronat au concluzionat că, sentința Judecătorei Ungheni din 17 decembrie 2003 nu a fost executată pe parcursul unei perioade cuprinse între 18 februarie 2015 – 19 octombrie 2016, deoarece titlurile executorii au fost depuse la Oficiul de executare Ungheni în anul 2004, astfel, hotărârea nu este executată din anul 2004.

Susține că, instanța de apel, contrar prevederilor art. 383 și 130 CPC, nu a dat apreciere tuturor probele prezentate și nu s-a expus asupra admisibilității sau inadmisibilității acestora, precum și asupra tuturor argumentelor invocate în cererea de apel.

Afirmă că, instanța de apel, la soluționarea litigiului, a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată și, anume, Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată, or, obiectul acțiunii este constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a sentinței Judecătorei Ungheni din 17 decembrie 2003.

Relevă că, în speță, sunt aplicabile prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea

dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Invocă că, instanțele de judecată greșit au estimat valoarea prejudiciului moral suportat de către recurent la suma de 3000 de lei, indicând argumente stereotipe, abstracte și contradictorii, contrare prevederilor art. 1422 și 1423 alin.(1) din Codul civil.

Mai invocă că, instanțele de judecată au ignorat Recomandarea nr. 6 a Curții Supreme de Justiție cu privire la satisfacția echitabilă, precum și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Consideră eronată concluzia instanțelor de judecată precum că, debitorul nu posedă bunuri pentru rambursarea datoriei, deoarece conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, o autoritate de stat nu poate să invoce lipsa bunurilor la debitor care ar putea fi urmărite sau existența la acesta a datoriilor scadente față de alți creditori ca scuză pentru neexecutarea unei hotărâri judecătorești irevocabile, mai mult că, întârzierea de neexecutare nu poate fi astfel, încât să prejudicieze esența dreptului protejat conform art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

De asemenea, consideră că, instanța de apel nu a pătruns în esența problemei de fapt și de drept, a susținut poziția primei instanțe în ce privește aprecierea probelor, acceptând niște concluzii de ordin general, fără a le da o apreciere prin prisma art. 130 și 383 CPC. Discordanța între cele reținute de instanță și conținutul real al probelor, ignorarea unor aspecte evidente au avut drept consecință pronunțarea unei concluzii premature și nemotivate.

Relevă că, este eronată concluzia instanței de apel precum că, nu a fost demonstrată valoarea pagubei materiale, deoarece aceasta se confirmă prin titlurile executorii anexate la dosar, mai mult ca atât, executorul judecătoresc prin referință a specificat că, titlul executoriu nu a fost executat, iar în ipoteza perpetuării neexecutării documentelor executorii, prejudiciul material subzistă, argumente asupra cărora instanța nu s-a expus și nici nu le-a reflectat în decizie.

Declară că, instanțele de judecată eronat au respins cerința cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică, fără a ține cont de prevederile art. 90 lit. (i), 94 și 96 CPC, precum și de jurisprudența CEDO.

La 29 noiembrie 2017, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului indică faptul că, nu este de acord cu hotărârile judecătorești, deoarece au fost încălcate și aplicate eronat normele de drept material și, anume, a fost interpretată în mod eronat legea și au fost apreciate arbitrar probele.

Menționează că, reieșind din conținutul raportului motivat prezentat la caz, executorul judecătoresc a întreprins toate măsurile posibile care puteau fi în mod rațional întreprinse pentru executarea documentului executoriu vizat.

Sușține că, conform practicii juridice internaționale, instanțele de judecată inferioare aveau ca sarcină exclusivă de a analiza dacă măsurile adoptate de executorii judecătorești au fost adecvate și suficiente, iar în situația în care aceștia pe parcursul procedurii de executare au dat dovadă de maximă diligență și au

întreprins toate măsurile posibile și necesare ce erau prevăzute de legislație, acțiunea civilă înaintată urmează a fi respinsă ca neîntemeiată.

În acest sens, invocă că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a punctat că, responsabilitatea statului pentru executarea unei hotărâri judecătorești pronunțate împotriva unor terți privați nu se extinde mai departe decât până la implicarea organelor de stat în procedurile de executare.

Afirmă că, prevederile art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale garantează oricărei persoane dreptul de acces la justiție, care are drept consecință dreptul la executarea hotărârilor judecătorești definitive, însă acest drept nu poate obliga un stat să asigure executarea fiecărei hotărâri cu caracter civil, oricare ar fi ea și oricare ar fi circumstanțele, în schimb, statul are obligația de a se dota cu un arsenal juridic adecvat și suficient pentru a asigura respectarea obligațiilor pozitive ce îi revin.

Invocă că, totuși statul poate fi responsabil de neexecutarea unei hotărâri judecătorești de către debitorul privat doar atunci când autoritățile statului sunt obligate să acționeze pentru executarea acestei hotărâri și nu o fac, fapt ce nu este aplicabil prezentului litigiu.

În aceste împrejurări, consideră că, este neîntemeiat și nejustificat de a constata încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, iar repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce pot fi imputate exclusiv autorității responsabile de executarea hotărârii judecătorești.

Relevă că, prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, nu acordă în mod automat dreptul la încasarea prejudiciului atât material, cât și moral, în lipsa dovezilor că persoana a suferit un prejudiciu în urma încălcării dreptului garantat de lege.

Mai relevă că, în anumite situații, acordarea de satisfacții pecuniare/bănești nu constituie o regulă generală, dar este o excepție de la această regulă. Or, conform prevederilor art. 5 al Legii enunțate, simpla constatare a încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru repararea prejudiciului moral.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 21 martie 2018 a considerat recursurile admisibile și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile întemeiate și care urmează a fi admise cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Pe parcursul judecării cauzei s-a constatat că, în baza sentinței Judecătoreiei Ungheni din 17 decembrie 2003 au fost eliberate titlurile executorii nr. 1-83/2003, prin care au fost încasate de la Ion Melenciuc în beneficiul lui Radion Cucereavîi suma de 14376 de lei, cu titlu de cheltuieli pentru înmormântare și suma de 65000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral.

Ulterior, Radion Cucereavîi a prezentat executorului judecătoresc al Oficiului de executare Ungheni al Departamentului de executare pe lângă Ministerul Justiției, Ilona Coman spre executare documentele executorii enunțate, fiind primite spre executare și intentată procedura de executare.

Dat fiind faptul că, până în prezent, nu a fost executată hotărârea judecătorească enunțată, Radion Cucereavîi a depus cerere de chemare în judecată, prin care a solicitat constatarea încălcării dreptului său la executarea în termen rezonabil a sentinței Judecătoreiei Ungheni din 17 decembrie 2003 și încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul său a sumei de 79376 de lei, cu titlu de prejudiciu material, a sumei de 100000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral și a cheltuielilor de judecată în mărime de 7000 de lei.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauzei, a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii, constatând faptul încălcării dreptului lui Radion Cucereavîi la executarea în termen rezonabil a sentinței Judecătoreiei Ungheni din 17 decembrie 2003 și încasând din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Radion Cucereavîi suma de 3000 de lei, cu titlul de prejudiciu moral, în rest respingând acțiunea ca neîntemeiată.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelurilor declarate de către Radion Cucereavîi și Ministerul Justiției, au ajuns la concluzia netemeiniciei acestora, menținând hotărârea primei instanțe, pe care a considerat-o întemeiată și legală.

Verificând legalitatea deciziei contestate în raport cu argumentele invocate în recursuri, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că, decizia instanței de apel a fost adoptată cu încălcarea normelor de drept procedural, respectiv, nu poate fi menținută.

Din materialele dosarului și, anume, din cererea de chemare în judecată rezultă că, Radion Cucereavîi a solicitat constatarea încălcării dreptului său la executarea în termen rezonabil a sentinței Judecătoreiei Ungheni din 17 decembrie 2003 și repararea prejudiciului material și moral în temeiul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Instanța de apel, examinând apelurile declarate de către Radion Cucereavîi și Ministerul Justiției, a reținut că, speței este aplicabilă Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În conformitate cu art. 60 alin. (4) CPC, instanța judecătorească nu este în drept să modifice din oficiu temeiul sau obiectul acțiunii.

Mai mult ca atât, instanța de apel a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, deoarece obiectul litigiului este constatarea încălcării dreptului la

executarea în termen rezonabil a sentinței Judecătorei Ungheni din 17 decembrie 2003, fiind aplicabilă Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

În contextul dat, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că, cele descrise cert indică la examinarea superficială a apelurilor, fără a fi supusă controlului temeinicia și corectitudinea soluției date de prima instanță prin prisma prevederilor legale.

Prin urmare, instanța de recurs este în imposibilitate să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că, eroarea judiciară în cauză nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile, de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și, reexaminând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admit recursurile declarate de către reprezentantul lui Radion Cucereavîi, avocatul Roman Doroftei și Ministerul Justiției.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 15 iunie 2017 în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Radion Cucereavîi împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Aurica Țăruș cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului material și moral, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru

Galina Stratulat

Mariana Pitic